

Förslag på
Regionalpolitiskt
program 2027-2030

Socialdemokraterna
Jönköpings län

Innehållsförteckning

	Vår plan för Jönköpings län.....	2
	Sjukvården ska gå att lita på i hela länet.....	3
	Jämlik vård i hela Jönköpings län	3
5	Förebyggande folkhälsoarbete	4
	En vård att lita på.....	5
	Vården en rättighet – inte en marknadsvara	5
	God tandhälsa för alla	6
	Digitalisering i en föränderlig tid	6
10	Politiska förslag:.....	7
	Fler ska vilja arbeta i välfärden	8
	Hållbar arbetsmiljö och minskad belastning.....	8
	Utbildning och karriärvägar.....	9
	Språkkunskaper i välfärden.....	9
15	Upphandlingar för schyssta villkor.....	10
	Politiska förslag:.....	10
	Ett Jönköpings län som håller ihop	11
	En infrastruktur som binder ihop hela Jönköpings län	11
	Kollektivtrafik för hela länet	13
20	Politiska förslag:.....	13
	Ett Jönköpings län där alla som kan jobba har ett jobb	15
	Högskolan – en tillväxtmotor	15
	Grön omställning för nya jobb	16
	Staten och regionen ska vara närvarande i hela länet	17
25	Politiska förslag:.....	17
	Kultur och folkbildning.....	18
	Politiska förslag:.....	19

Vår plan för Jönköpings län

Vi älskar Sverige och Region Jönköpings län, men landet har gått åt fel håll under en lång tid. Sverige har halkat efter och glidit isär. Klyftorna har ökat och vanligt folk har fått stå tillbaka.

- 5 Sjukvården står inför stora utmaningar. Den psykiska ohälsan ökar, inte minst bland barn och unga, och fler äldre lever med stora vårdbehov. Trycket på vården är stort och våra vårdcentraler får en allt viktigare roll med arbetet för att du inte ska bli allvarligt sjuk samt avlasta våra tre akutsjukhus. Bristen på vårdpersonal påverkar både väntetider i vården och personalens arbetsmiljö.
- 10 De ekonomiska förutsättningarna och väntetiderna varierar kraftigt mellan Sveriges regioner. Sverigedemokraterna och regeringens politik har förvärrat situationen och på många håll runt om i landet skapat en sjukvårdskris genom att sänka skatten för de mest välbetalda i stället för att satsa på välfärden. Samtidigt blir det för varje dag allt tydligare att marknadsstyrningen har misslyckats. I dag riskerar vården att styras mer av plånbok än av behov.
- 15 Samtidigt har Region Jönköpings län, under socialdemokratisk ledning, gått en annan väg och har landets bästa tillgänglighet och det högsta förtroendet för sjukvården. Den vägen ska vi fortsätta att gå. Vi ska satsa på vårdcentralerna, anställa mer vårdpersonal och säga nej till marknadslösningar i sjukvården. På så vis ska vi fortsätta korta köerna och förbättra tillgängligheten till sjukvården i hela Jönköpings län.
- 20 Socialdemokraterna har gjort läxan. Vi har förändrats och gått tillbaka till våra rötter. Vår uppgift är att förbättra vardagen för hårt arbetande människor och stärka samhällsgemenskapen. Vi lovar sammanhållning, inte splittring. Vi lovar investeringar, inte nedskärningar. Vi lovar gemensamt ansvar, inte egoism.
- 25 Tillsammans ska bygga ett starkt Sverige och ett starkt Jönköping län.

Sjukvården ska gå att lita på i hela länet

Den psykiska ohälsan bland barn och unga ökar och kräver tidiga och samordnade insatser.

Socialdemokraterna har under den gångna mandatperioden prioriterat barn och ungas psykiska hälsa genom långsiktiga satsningar på Barn- och ungdomshälsan och Barn- och ungdomspsykiatri. Behoven är fortsatt stora och vi måste hålla i satsningarna och fortsätta arbetet med att stärka den psykiska hälsan.

Vi vet att länet står inför en demografisk förändring med färre födda barn och fler äldre med allt större vårdbehov. Det ställer höga krav på en fungerande vård och omsorg. Vi behöver fortsätta stärka vårdcentralerna och säkra akutvårdskedjan. Samt se till att en sjuksköterska svarar när du behöver sjukvårdsrådgivning och ringer 1177.

I Jönköpings län ska alla invånare kunna lita på att få den vård de behöver när de behöver den. För att nå dit måste vi fortsätta att satsa mer på den sjukvård vi äger tillsammans, i stället för att låta skattepengar försvinna till oseriösa nätläkare, dyr hyrpersonal och vinstdrivna vårdbolag.

Jämlik vård i hela Jönköpings län

Alla länets invånare ska ha tillgång till en trygg och nära hälso- och sjukvård. Vården ska styras efter patienternas behov och inte efter tillgången till privata sjukvårdsförsäkringar. För att uppnå en jämlik hälso- och sjukvård behövs fortsatta satsningar på förebyggande folkhälsoarbete, personcentrerad vård och tre välfungerande akutsjukhus i länet. Samverkan mellan akutsjukhusen är en nyckel för att garantera patienterna den bästa hälso- och sjukvården. Därför vill vi fortsätta utveckla Länssjukhuset Ryhov, Värnamo sjukhus och Höglandssjukhuset under de kommande åren i enlighet med den definition som Region Jönköpings län har tagit fram kring vad som kännetecknar ett akutsjukhus.

Välfärden ska finnas till för alla och kännetecknas av hög kvalitet och tillgänglighet i hela länet. Hälso- och sjukvården i Region Jönköpings län ska vara jämlik, ha höga kliniska resultat och hög kvalitet samt ges efter patientens behov. För att bygga upp en mer tillgänglig och köfri vård vill Socialdemokraterna fortsätta satsa på mer resurser inom hälso- och sjukvården och prioritera satsningar på vårdpersonal och trygg sjukvård i stället för skattesänkningar.

Unga människor har generellt ganska högt förtroende när det kommer till akut- och specialistvård. Däremot sviker förtroendet när det gäller primärvård och möjligheten att få komma in till specialistvården. Långa köer till barn- och ungdomspsykiatri och en känsla av att psykisk ohälsa inte blir tagen på allvar är delar som inverkar negativt på ungas upplevelser kring vår gemensamma hälso- och sjukvård. Den psykiatriska vården behöver fortsätta prioriteras högt och tillföras resurser för att korta köer och öka tillgängligheten i hela länet. Som ett led att förbättra tillgängligheten vill vi se över öppettiderna till de psykiatriska akutmottningarna i länet. Vi vill att barn och unga får ett följsamt förlopp från utredning till behandling och att övergången från barn och ungdomspsykiatri till vuxenpsykiatri är sömlös. Ingen ska behöva falla mellan stolarna. För att fånga upp barn och unga tidigt krävs samverkan mellan Region Jönköpings län och länets kommuner, både när det gäller elevhälsa och socialtjänst. Detta är särskilt viktigt för de barn och ungdomar som är placerade på HVB-hem där samordnade vårdinsatser krävs för snabbare tillfrisknande och med korta placeringstider. Vidare måste vården stötta vårdnadshavarna och skapa en god samverkan. Barn och unga som placeras på HVB-hem i Region Jönköpings län tillhör ofta samhällets mest utsatta grupper och har rätt till en sammanhållen, trygg och jämlik vård. I dag riskerar dessa barn att hamna mellan stolarna när HVB-placeringar i praktiken hanteras som en isolerad social insats, snarare än som en integrerad del av vårdens ansvar och flöden. Bristande samordning mellan regionens hälso- och sjukvård, kommunernas socialtjänst och HVB-verksamheter

leder till otydligt ansvar, splittrade insatser och onödigt långa placeringar. Detta drabbar barnen, deras familjer och i förlängningen hela samhället. För att säkerställa tidiga insatser, kortare och mer ändamålsenliga placeringar samt bättre långsiktiga resultat krävs ett tydligare gemensamt ansvarstagande, där HVB knyts närmare Region Jönköpings läns vårdflöden och där barnets bästa, jämlik vård och social hållbarhet ges företräde framför organisatoriska gränser.

Befolkningen i länet blir äldre och allt färre barn föds. Det betyder att färre ska försörja fler och det kommer sätta hård press på vården. Det är viktigt att utveckla äldres vård genom att införa fler mobila team, vilket innebär att sköra äldre kan få vård i hemmet. På så sätt kan vården för äldre blir säkrare och tryggare och överbrygga luckan som kan uppstå i vårdkedjan. Samtidigt ska det medicinska stödet öka inom äldreomsorgen. Det är viktigt att primärvården får mer resurser för att kunna utöka läkarinsatser, samt annan personal med geriatrisk kompetens inom äldreomsorgen. Äldres hälso- och sjukvård innebär oftast invecklade vårdbedömningar och åtgärder. Det krävs att personalen har kompetens inom geriatrik för att kunna ge äldre en god och jämlik vård. Samarbetet med kommunerna och deras hemsjukvårdsteam är en nyckel i arbetet. Det är viktigt att denna samverkan fungerar väl, och att individen och dess anhöriga inte känner av de gränsdragningar som finns.

Reglerna för att få hälso- och sjukvårdens hjälp vid ofrivillig barnlöshet skiljer sig åt mellan våra regioner. Att ha ett generöst regelverk kring tillgång, antal insatser som regionen finansierar med mera gynnar främst de som drabbas. Men det gynnar också regionen genom ökad livskvalité hos den enskilde samt att unga som vet att de är drabbade av ofrivillig barnlöshet i dag kan komma att välja bostadsort utifrån hur regelverket ser ut lokalt.

Alla invånare i Region Jönköpings län ska känna trygghet och bemötas med respekt när de söker vård. HBTQIA+-personer möter fortfarande okunskap och fördomar i mötet med hälso- och sjukvården, vilket är ett problem vi behöver ta krafttag mot. I dag ser vi brister både i bemötande och kompetens att erbjuda jämlik vård för HBTQIA+-personer. Som vårdgivare i Region Jönköpings län ska vården ges till patienter oavsett identitet, kön, sexualitet eller ursprung. Socialdemokraterna vill att bemötandefrågorna uppmärksammas mer och att vårdpersonal utbildas för att få ökad kunskap i bemötande av olika individer.

Det är fortfarande tydliga skillnader mellan kvinnor och män när det gäller tillgång till vård och behandling. För att alla invånare ska ges ett likvärdigt bemötande, behandling och vård ska ett jämställdhetsperspektiv finnas med i hälso- och sjukvården. Socialdemokraterna vill fortsätta göra satsningar på förlossningsvård och på kvinnors hälsa. Det handlar om att utveckla och säkerställa vårdkedjan under och efter graviditeten samt motverka förlossningsskador. Vi vill också förstärka arbetet rörande sjukdomar och diagnoser som i stor utsträckning drabbar kvinnor.

Sjukvården ska finnas nära invånarna. Därför är vårdcentralen den naturliga vägen in till hälso- och sjukvården. Målet är en samordning och kontinuitet av vårdinsatser, ökad tillgänglighet och ökad delaktighet där patientens ställning stärks. Här spelar samverkan med länets tre akutsjukhus en viktig roll. Många äldre efterfrågar kontinuitet, och därför är det viktigt att få träffa samma vårdpersonal vid kontakt med vården. Regionen har över tid arbetat med ett system för fast vårdkontakt och detta arbete vill Socialdemokraterna intensifiera.

Förebyggande folkhälsoarbete

Vården ska finnas där när våra invånare behöver den, men vi behöver arbeta mer med förebyggande hälsoinsatser. Målet är att uppnå en så god folkhälsa som möjligt i hela länet. Vi behöver

samverka mer med kommunerna, civilsamhälle, föreningsliv och andra aktörer som främjar det förebyggande folkhälsoarbetet. Därför vill Socialdemokraterna satsa mer på Hälsocenter, en samverkansmodell i Region Jönköpings län som arbetar för att skapa och bibehålla hälsosamma levnadsvanor bland våra invånare. Där vi också ser att socioekonomiska förhållande, boendesituation, arbete, känslan av att känna sig behövd och existentiell hälsa spelar en viktig roll för människors välbefinnande.

Vi socialdemokrater vill fortsätta satsningen på Familjecentralerna som Region Jönköpings län driver tillsammans med kommunerna runt om i hela länet. En verksamhet som bedriver hälsofrämjande, generell, tidigt förebyggande och stödjande verksamhet som vänder sig till blivande föräldrar, föräldrar och barn. En mötesplats där invånarna kan träffa bland annat barnhälsovården, kvinnohälsovården, öppna förskolan och socialtjänst – allt samlat under samma tak.

Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem och kan ta sig i uttryck på flera sätt. För att stoppa våldet kräver det insatser från polis, socialtjänst, vård och rättsväsende. Hälso- och sjukvården ska fortsätta utveckla vården och stödet för våldutsatta och fortsätta utbilda personal inom området. Socialdemokraterna vill införa avgiftsfri vård för våldtäktsoffer och utveckla Region Jönköpings läns arbete med Barnahus och Kvinnohus.

En vård att lita på

När länsinvånarna behöver vård ska den erbjudas i rimlig tid. Region Jönköpings län behöver aktivt arbeta för att vårdcentralerna ska vara första vägen till vården där du har en fast läkarkontakt. Vi vill att vårdcentralerna anpassar, och vid behov, utökar sina öppettider utifrån patienternas behov med målet att alla vårdcentraler ska ha öppet fem dagar i veckan. Patienterna i Jönköpings län ska vara trygga med den vård som ges och få träffa samma läkare som har kännedom om patienten och dess sjukdomshistoria för att få bästa möjliga vård. Patienterna ska också kunna ringa sin vårdcentral och få ett bokat besök.

När en patient ringer åt sig själv eller åt en anhörig för att få rådgivning gällande sjukdomstillstånd ska de kunna komma i kontakt med en sjuksköterska snabbt. Väntetiderna behöver kortas och tillgängligheten till sjukvårdsrådgivningen 1177 på telefon behöver öka.

När invånarna behöver akut vård ska sjukvården möta upp. Ambulansen ska vara tillgänglig i hela länet och oavsett vart människor bor ska de kunna lita på att den kommer i tid. Den som besöker länets akutmottagningar ska också kunna få hjälp utan att behöva sitta i väntrummet i orimligt många timmar. Det gäller även den psykiatriska vården.

För att underlätta för patienter som besöker något av länets tre akutsjukhus vill vi Socialdemokrater anställa servicevärdar som hjälper och följer besökare att hitta rätt.

Vården en rättighet – inte en marknadsvara

Socialdemokraterna vill bygga upp en ännu bättre sammanhållen hälso- och sjukvård med hög kvalitet som ges efter patientens behov. Samarbete mellan regionerna och inom sjukvårdsregionerna är en förutsättning för jämlik sjukvård för alla invånare oavsett vart i landet man bor. Vi vill även se över möjligheterna att införa ett nationellt journalsystem för att skapa trygghet för patienten.

När färre privata vårdaktörer är inblandade och det offentliga styr så tar samhället tillbaka den demokratiska kontrollen över vården. Specialistsjukvården ska drivas i offentlig regi. Inom vårdvalet för vårdcentralerna ska patienternas behov vara i fokus och regelböckerna ska innehålla tydliga

formuleringar om vilka krav som ställs för en jämlik vård på länets vårdcentraler. Inga nya verksamheter ska omfattas av vårdval.

5 Valfärden ska styras nära invånarna efter deras behov, inte av marknadslogik eller vinstintressen. När allt fler vårdaktörer konkurrerar om resurserna ökar risken för fragmentering, ojämlikhet och fokus på lönsamhet i stället för patientens behov. Vi vill minska beroendet av hyrbemannning, säkerställa att resurser används effektivt och stärka statens och regionens möjligheter att följa upp kvalitet och villkor. Region Jönköpings län har ett viktigt ansvar att säkerställa att offentliga medel används korrekt och förhindra välfärdsbrottslighet. Genom att ta tillbaka den demokratiska kontrollen ska välfärden bli långsiktigt
10 hållbar, jämlik och trygg för både invånare och personal i hela landet

Valfärden urholkas av orättvis ekonomisk politik och växande marknadsmisslyckanden. Högkostnadsskyddet för läkemedel måste utformas så att människor med stora behov skyddas. För att sänka kostnaderna för mediciner vill vi se mer gemensam upphandling av läkemedel, både på nationell
15 nivå, i Norden och i EU. Ekonomiska resurser ska inte avgöra om patienter får snabbare och bättre vård eller om de har möjlighet att hämta ut sin medicin.

God tandhälsa för alla

20 Vi Socialdemokrater vet att en god munhälsa har stor betydelse för livskvaliteten, självkänslan och det sociala livet. Förebyggande tandvård är en viktig folkhälsofråga. En god tandhälsa börjar tidigt, redan med insatser i förskolan. I dag påverkar människors bakgrund och ekonomiska förutsättningar i för stor utsträckning invånarnas munhälsa. Ungdomar mellan 19–23 år som tidigare fick avgiftsfri tandvård är en grupp som ofta har begränsade ekonomiska resurser. Socialdemokraterna vill verka för att denna grupp åter ska få avgiftsfri tandvård.

25 Kostnaden för tandvård är ofta mycket kännbar för alla, men detta i synnerhet för målgruppen äldre. Folk tandvården är en viktig del av äldres munhälsa och deras prissättning ska vara rimlig då den ofta blir vägledande vid jämförelse med privat tandvård. Vi socialdemokrater vill att tandvården ska omfattas av ett högkostnadsskydd som ska integreras i övrig hälso- och sjukvård. Till dess vill vi att alla ska ha råd att gå
30 till tandläkaren, och har patienten inte möjlighet att betala hela summan vid ett tillfälle ska det finnas ett alternativ med räntefri avbetalning.

Allt för många får vänta länge på sitt besök hos tandvården och det är en nationell brist på tandläkare. Tandvården ska vara jämlik i hela länet och en jämlik tandvård kommer öka folkhälsan. Region
35 Jönköpings län ska arbeta för att minska personalomsättningen inom tandvården och öka personaltätheten inom tandvården. För att öka tillgången till tandläkare arbetar vi socialdemokrater för att det ska starta en tandläkarutbildning på Högskolan i Jönköping.

Digitalisering i en föränderlig tid

40 Vi lever i en föränderlig tid där digitala verktyg är en del av människors vardag. I takt med den demografiska utvecklingen där allt fler blir äldre med ökad vårdtyngd behöver vi främja den digitala utvecklingen.

45 Vi ska arbeta för att digitalisera vården i syfte att effektivisera men på ett tryggt och patientsäkert sätt. Vi behöver säkerställa att den grupp av människor som inte kan nyttja digitala verktyg inte glöms bort. Alternativ behöver fortsatt finnas för de som upplever svårigheter med digital hantering, exempelvis kan det handla om betalmöjligheter, men också om stöd av personer vid kontakt med vården. Därför vill vi socialdemokrater fortsatt verka för att vi ska kunna erbjuda andra kontaktvägar in till vården som

direktnummer till vårdcentralen, där invånarna kan få kontakt med en riktig människa, och kallelser via post.

Politiska förslag:

- 5
 - Stoppa nya vårdval – inga fler marknadslösningar i hälso- och sjukvården.
 - Öka telefontillgängligheten till vårdcentralen och 1177 telefon.
 - Korta köerna till psykiatri och barn- och ungdomspsykiatri.
 - Fler mobila team för att kunna ge vård i hemmiljö.
 - Prioritera det förebyggande folkhälsoarbetet med stärkta resurser.
- 10
 - Införa drop-in tider på utvalda vårdcentraler vissa kvällar.
 - Arbeta för att barn och unga ska få fri tandvård upp till 23 år igen.
 - Arbeta för att tandvården ska omfattas av ett högkostnadsskydd i likhet med övrig hälso- och sjukvård.
- 15
 - Förenkla regelverk och öppna upp med fler möjligheter för personer som drabbats av ofrivillig barnlöshet. IVF ska omfattas av reglerna för vårdgarantin.
 - Anställda servicevärdar på sjukhusen som hjälper och följer besökare på sjukhusen.
 - Fortsätta utveckla systemet med fast vårdkontakt.
 - Stärka arbetet mot våld i nära relationer samt erbjuda avgiftsfri vård för våldtäktsoffer.

Fler ska vilja arbeta i välfärden

Välfärden bärs av människor som ska kunna räkna med trygga villkor. Målet är ett solidariskt samhälle där alla är delaktiga, lever jämlika och där resurser fördelas efter behov. Så många som möjligt måste arbeta för att länet ska hålla ihop och för att välfärd och välbefinnande ska kunna utvecklas.

Samtidigt står Sverige och Jönköpings län inför tydliga demografiska förändringar som ökar behovet av personal i välfärden, särskilt inom vård och omsorg. Kommuner och regionen konkurrerar dessutom om samma arbetskraft. Den nuvarande regeringens underfinansiering har kraftigt försvårat välfärdens förutsättningar och gör långsiktig planering svårare. Under lång tid har välfärden också påverkats av marknadsstyrning, privatiseringar och ett växande vinstintresse som riskerar att försvaga demokratisk kontroll och resursernas användning. Därtill möter många anställda låga löner, ojämställda villkor och otrygga anställningar, vilket gör yrkena mindre attraktiva och driver på personalbristen. Hög arbetsbelastning, bristande arbetsmiljö och för låg bemanning leder i sin tur till stress, ökad sjukfrånvaro och svårigheter att ge den kvalitet som invånarna har rätt till.

Framtidens välfärd måste vara en förebild: heltid som norm, fasta anställningar samt rättvisa och jämställda löner. Vårdpersonalen ska känna att de både hinner och orkar arbeta heltid. Arbetet med arbetstidsmodeller ska fortsätta att utvecklas. Måtten för heltid och veckoarbets tid kan behöva ändras utifrån arbetsinsats och belastning. När människor kan känna trygghet och stolthet i sitt arbete stärks både välfärden och hela samhällsbygget. Välfärdens yrken ska värderas rättvist. I dag är många av dem kvinnodominerade, underbetalda och präglade av deltider och otrygga anställningar. Det gör det svårare både att rekrytera och att behålla personal. Framtidens välfärd måste erbjuda konkurrenskraftiga löner som speglar ansvar och kompetens, heltid som norm, trygga tillsvidareanställningar samt möjlighet till karriärvägar. Att fortsätta förbättra arbetsmiljön kräver en tydlig politisk vilja och ekonomiska resurser. Kollektivavtal ska vara en självklarhet, och den facklig-politiska samverkan är avgörande för att stärka löntagarnas ställning och driva på för jämställda och rättvisa villkor i hela sektorn.

Hållbar arbetsmiljö och minskad belastning

En välfärd av hög kvalitet förutsätter att arbetsmiljön är hållbar. I dag präglas många arbetsplatser av för låg bemanning, höga krav och växande administrativa bördor, vilket leder till stress, etiska dilemman och ökande sjukfrånvaro. New Public Management och minutstyrning har under lång tid ökat pressen på personalen och minskat utrymmet för det mänskliga mötet, samtidigt som professionernas handlingsutrymme trängts tillbaka. Vi socialdemokrater vill bort från detaljstyrning och i stället ge personalen förutsättningar att använda sin kompetens fullt ut. Tillgänglighet, kontinuitet och patientsäkerhet kräver trygg bemanning, möjlighet till återhämtning och hållbara scheman. Närvarande ledarskap, delaktighet och systematiskt arbetsmiljöarbete ska vara grunden för en arbetsplats där människor kan trivas, utvecklas och orka hela arbetslivet. Region Jönköpings län behöver fortsätta arbeta aktivt för att medarbetarna ska stanna och utvecklas i välfärdsyrkena.

Vårdpersonal som står och går hela dagarna i hälso- och sjukvården ska inte behöva betala ur sin egen ficka för arbetskläder och arbetsskor som krävs i jobbet. Tillgången till fria arbetskläder och arbetsskor för sjukvårdspersonal är en viktig fråga för arbetsmiljön och jämlikheten. Socialdemokraterna vill bibehålla skobidraget för sjukvårdspersonal i Region Jönköpings län som riskerar att plockas bort av andra partier. Syftet med skobidraget är att sjukvårdspersonalen ska kunna köpa fotriktiga och högkvalitativa skor, vilket bidrar till en god och hållbar arbetsmiljö.

Digitalisering och ny teknik ska vara ett stöd i arbetet, inte en belastning. I dag upplever många att systemen är svårtillgängliga, tidskrävande eller införda utan tillräcklig delaktighet från professionerna. Rätt

användning av nya digitala verktyg och artificiell intelligens bidrar till minskad administration och kan användas som stöd i behandlingsprocesser. På så rätt frigörs sjukvårdspersonalen från administration och kan i större utsträckning prioritera patientmöten. Vi socialdemokrater vill att digitalisering utvecklas tillsammans med personalen och med tydligt fokus på användarvänlighet, kvalitet och nytta. När tekniken frigör tid, förbättrar arbetsmiljön och underlättar mötet med patienter, elever och brukare bidrar den till en starkare och mer attraktiv välfärd. En modern, trygg och inkluderande digital arbetsmiljö är en nyckel till att fler vill arbeta i sektorn.

Utbildning och karriärvägar

- 10 För att fler ska välja välfärdens yrken behövs bättre möjligheter till kompetensutveckling, specialisering och karriärutveckling. Kompetensutveckling ska vara en självklar del av arbetslivet och möjliggöra utveckling inom yrket. Genom att erbjuda strukturerade karriärvägar och goda förutsättningar för omställning gör vi välfärden mer attraktiv.
- 15 Det behövs mer för att fler ska vilja utbilda sig och arbeta inom välfärden. Fler undersköterskor och sjuksköterskor ska kunna gå specialiserad vidareutbildning på betald arbetstid. Socialdemokraterna vill fortsätta prioritera välfärdens yrkesgrupper inom Region Jönköpings län genom att utveckla heltid som norm, bibehålla sammanhållen arbetstid, kontinuerlig yrkes- och kompetensutveckling under hela yrkeslivet och skapa utrymme för löneutveckling i takt med ökade kunskaper och erfarenhet.
- 20 För att säkra kompetensförsörjningen i länet och möta den demografiska utmaningen med en åldrande befolkning krävs det nya arbetssätt, utveckling och samarbete över kommungränserna i kompetensförsörjningsfrågor. Det ska vara enklare att få ihop arbetslivet och privatlivet. Därför är alternativa scheman och tjänster viktiga för att skapa en attraktivitet i yrkena beroende på livssituation. Socialdemokraterna vill arbeta för att Region Jönköpings län ska vara Sveriges bästa offentliga arbetsgivare och ska därför prova nya anställningsformer som kan attrahera fler till yrket, exempelvis helgtjänstgöring och delade tjänster mellan region och kommun.
- 25 Vi vill stärka samarbetet mellan Region Jönköpings län och Högskolan i Jönköping och yrkeshögskolorna för att förbättra dimensioneringen av utbildningar till välfärdsyrkena. Möjligheten till utbildning måste möta de behov som finns i välfärden. Praktik, introduktion och handledning måste fungera för att unga och nyexaminerade ska vilja stanna i hälso- och sjukvården. För att locka fler ungdomar att vilja arbeta i välfärden behövs stärkt samverkan med länets skolor och Region Jönköpings län när det gäller praktik och feriearbete. Det är stort vikt att vi har en bra handledning för studerande och nyanställda. I dagsläget känner flera anställda att de har svårt att hinna med att vara handledare.
- 30
- 35

Språkkunskaper i välfärden

- Utländsk arbetskraft är en stor tillgång till välfärden. I vårdsituationer är det en styrka med flerspråkig kompetens för att kunna bemöta människor med annat modersmål vid exempelvis trauma och demens.
- 40 Flerspråkighet och kulturell kompetens bör därför vara meriterande vid nyrekrytering.
- Samtidigt finns det också en risk att språkkunskaper och regelverk utgör ett hinder. Personalen inom vården ska förstå och göra sig förstådda i det svenska språket för att säkerställa en trygg och säker vård. Patienter ska kunna förstå detaljerna runt sina skador eller sjukdomar. Språket är nyckeln till arbetsmarknaden. Socialdemokraterna vill fortsätta arbetet i Region Jönköpings län med att undersöka behovet av samordnad språkutbildning för sjukvårdspersonal för att öka integrationen.
- 45

Upphandlingar för schyssta villkor

I offentlig upphandling ska villkor enligt kollektivavtal gälla och sociala villkor vara ett krav. Regionen ska alltid ställa arbetsrättsliga kontraktsvillkor gällande lön, arbetstid och semester i nivå med tillämpligt kollektivavtal i samtliga upphandlingskontrakt. Villkoren ska även gälla för eventuella underleverantörer, och antalet underentreprenörsled ska begränsas till max två. Avtalen ska löpande följas upp under avtalstiden, särskilt när det gäller arbetsvillkor.

De regionala skyddsombuden ska ges utökad tillträdesrätt och skyddsombudens fackliga koppling ska värnas och Socialdemokraterna vill, i upphandlingar, ställa krav på att tillåta facklig närvaro och organisering. Upphandlingar ska inte leda till otrygghet och lönedumpning för anställda som i förlängningen riskerar ge sämre kvalitet inom välfärden. Därför ska det vara krav på meddelarfrihet i upphandlad verksamhet. För att öka möjligheterna att fler mindre företag i länet kan vara med och konkurrera om kontrakt kan upphandlingar inom Region Jönköpings län avgränsas till mindre områden. Leverantörer ska ha obligatoriska krav på sig att redovisa vilken personalstyrka och vilka lönenivåer som ligger till grund för deras kostnadsberäkningar i upphandlingsunderlaget. Vid upphandling av fordon vill Socialdemokraterna att det är krav på alkohol och att bilarna klassas som miljöfordon. Företag eller institutioner som utövar sin verksamhet på uppdrag från Region Jönköpings län ska arbeta för jämställdhet på sin arbetsplats.

Region Jönköpings län bedriver i dag sin kollektivtrafik via upphandlingar, och i avtalen behöver det säkerställas att personalen har bra villkor, arbetsmiljö, säkerhet och schemaläggning.

Offentlig upphandling är också ett av regionens mest kraftfulla verktyg för att driva klimatomställningen och utveckla en modern, hållbar välfärd. Genom att ställa bindande klimat- och miljökrav i upphandlingar kan Region Jönköpings län minska utsläpp, främja återbruk och stimulera innovation.

Politiska förslag:

- Ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden samt aktivt motverka välfärdsbrottslighet.
- Arbeta för att minska beroendet av hyrpersonal med det långsiktiga målet att all vårdpersonal ska vara anställd av regionen.
- Arbete för heltid som norm, fasta anställningar, rättvisa och jämställda löner.
- Fler sjuksköterskor och undersköterskor ska kunna gå specialiserad vidareutbildning på arbetstid och möjliggöra kompetensutveckling genom hela arbetslivet.
- Hållbart arbetsliv och aktivt arbetsmiljöarbete.
- Tillgång till fria arbetskläder och arbetsskor för de som arbetar inom välfärdsyrkena.
- Personal inom sjukvården ska förstå och göra sig förstådda på svenska språket.
- Krav på kollektivavtal samt klimat- och miljökrav vid upphandling.
- Erbjuder mer attraktiva anställningar för de som väljer att arbeta inom hälso- och sjukvården.

Ett Jönköpings län som håller ihop

Vi socialdemokrater vill att hela Jönköpings län ska utvecklas – inte bara de större tätorterna. Under flera decennier har länet, liksom resten av Sverige, präglats av en stark urbanisering. Enligt befolkningsprognoserna kommer sju av länets 13 kommuner att ha färre invånare år 2033 än i dag, samtidigt som befolkningsökningen koncentreras till området runt Jönköping. Den här trenden syns också inom kommunerna, där mindre orter tappar invånare medan centralorterna växer.

När befolkningen minskar i mindre samhällen riskerar service och välfärd att komma längre från människorna. Tillgången till kollektivtrafik försämras, äldreboenden flyttas till centralorten och butiker får svårt att överleva. Mindre kommuner får svårare att bära sitt välfärdsupdrag och rekrytera personal. Det skapar frustration, misstro och en känsla av att lämnas efter.

I många orter blir utvecklingen synlig i tomma torg och minskad närvaro av viktiga samhällsfunktioner. Samtidigt vet vi att närhet till vårdcentraler och apotek är avgörande för att kunna leva ett självständigt liv. Tillgången till mediciner ska inte avgöras av köpkraft – den är ett samhällsansvar och en del av vår beredskap. Därför vill vi socialdemokrater se ett system med riksapotek för att garantera tillgång till läkemedel i hela länet samt att det finns lagerhållning av läkemedel på länets tre akutsjukhus.

Urbaniseringen riskerar att skapa en ond spiral: minskad befolkning leder till minskad skattekraft, vilket i sin tur gör det svårare att upprätthålla den välfärd som invånarna förväntar sig. Det innebär risk för stängda skolor, vårdcentraler och äldreboenden samtidigt som staten drar sig tillbaka genom nedläggning av servicekontor och polisstationer. Samtidigt ökar trycket på de växande orterna att tillhandahålla välfärd, bostäder och infrastruktur.

Landsbygden har under lång tid förlorat många av sina unga till större städer. För att jämna ut ojämlikheten mellan stad och land krävs en politik som omfördelar resurser och skapar möjligheter i hela länet. Vi socialdemokrater vill att människor ska kunna leva ett gott liv. Det kräver goda boendemiljöer, satsningar på fysisk och digital infrastruktur samt tillgång till offentlig service såsom skola, äldreomsorg och kollektivtrafik.

En infrastruktur som binder ihop hela Jönköpings län

För att människor ska kunna bo och leva i hela länet behövs ett välfungerande väg- och järnvägsnät. Det är grundläggande för att ta sig till arbete, utbildning och fritidsaktiviteter. Jönköpings län är dessutom ett av Sveriges viktigaste exportlän utanför storstäderna, och tillförlitliga godstransporter är avgörande för näringslivets konkurrenskraft. Sverige har sedan länge en underfinansierad infrastruktur. Detta trots att belastningen på våra vägar och järnvägar hela tiden ökar och kommer fortsätta att öka. Vi behöver en ekonomisk politik som skapar utrymme för att kunna göra satsningar på nationell infrastruktur. I skrivande stund byggs Fehmarn Bält-förbindelsen och när denna står klar kommer belastningen av fordon på våra vägar och spår i Sverige att öka ytterligare.

Den befintliga järnvägen behöver rustat upp men det räcker inte, vi behöver nya stambanor. Hela järnvägsnätet i Jönköpings län behöver både rustas upp och elektrifieras. Det ska vara smidigt för både person- och godstransporter, detta som en viktig del i den gröna omställningen. Särskilt prioriterat är att bygga ut Y:e (Värnamo-Nässjö-Jönköping). För att få ut maximal effekt av nya stambanor och mer effektivt resande är det också viktigt att säkerställa att det regionala och interregionala järnvägsnätet rustas upp och elektrifieras, inte minst i öst-västlig riktning. Behovet har också aktualiserats av det aktuella säkerhetspolitiska läget och Sveriges inträde i NATO. Detta gäller bland annat HNJ-banan (Halmstad – Nässjö – Jönköping), Jönköpingsbanan samt Nässjö-Vetlanda och Nässjö-Hultsfred. Både väg- och järnvägsnät i öst-västlig riktning knyter ihop länet med viktiga hamnar.

Ett långsiktigt transportsystem kräver helhetssyn där järnväg, väg och omlastning mellan trafikslag fungerar effektivt. Rivning av industrispår i länet har försämrat möjligheterna till klimatsmarta transporter. För att vända utvecklingen behöver vi öppna kombiterminaler och fler platser för omlastning mellan väg och järnväg.

För att hela länet ska leva behöver många vägar rustas upp. Invånarna ska kunna pendla med rimliga hastigheter på länsvägarna och samtidigt känna sig säkra. På prioriterade vägar finns behov av ökad standard i form av exempelvis bredare körbanor, mitträcken och utbyggt viltstängsel för att både kunna öka säkerheten och bevara hastigheten. Socialdemokraterna vill att sträckan mellan Jönköping och Ulricehamn ska ha motorvägsstandard. Det är den enda sträckan från Stockholm till Göteborg via Jönköping som i dagsläget inte är motorväg. I samband med att när, inte minst statliga vägar, rustas upp är det också viktigt att tidigt i processerna föra in perspektivet av säkra busshållplatser för att underlätta det kollektiva åkandet. Vi måste arbeta för en grön omställning för den trafik som färdas på våra vägar. Den absoluta merparten av koldioxidutsläppen kommer från vägtrafiken. För att Sverige skall kunna minska utsläppen och uppnå klimatmålen är det helt avgörande att minska utsläppen från vägtrafiken, inte minst från biltrafiken.

Cykeln är ett av våra mest klimatsmarta färdmedel. Den minskar utsläppen, främjar folkhälsan och stärker både stad och landsbygd. Trots det ges cykeln ofta en underordnad roll i planeringen. För oss socialdemokrater är det självklart att cykeln ska vara en trygg och tillgänglig del av framtidens transportsystem. Cykelperspektivet ska därför ha samma prioritet som andra trafikslag i den regionala infrastrukturplaneringen. Nya vägar, broar och kollektivtrafiklösningar måste utformas med cyklister i åtanke. Region Jönköpings län ska samtidigt vara en stark röst nationellt för att cykelinfrastrukturen får en egen investeringsplan och för att regelförenklingar genomförs, så att cykelvägar längs statliga vägar blir lättare att bygga. Särskilt viktigt är att stärka cykelmöjligheterna i mindre samhällen längs regionala och statliga vägar.

För att underlätta vardagen vill vi införa en digital cykelservicekarta med pumpstationer, reparationspunkter, laddplatser och trygg cykelparkering, integrerad med kollektivtrafikens bokningssystem. Dessutom behövs säkra och övervakade cykelparkeringar vid stationer och bytespunkter, och på sikt även låsbara cykelboxar, för att fler ska våga och vilja cykla.

Cykeln måste också fungera tillsammans med kollektivtrafiken. En regional strategi ska göra det enklare och mer förutsägbart att ta med cykeln på buss och tåg, exempelvis genom bokningsbara platser och krav på fordon med cykelkapacitet. För att det ska vara smidigt att åka kollektivt i hela länet ska regionen tillsammans med Trafikverket, länets kommuner och andra aktörer samverka för att skapa knutpunkter där pendlare kan ställa bilen eller cykeln för att resa vidare med tåg eller buss. Knutpunkterna ska upplevas säkra och trygga och vara utbyggda med laddinfrastruktur för bil och cykel.

Jönköping Airport är en viktig del i både den nationella och regionala infrastrukturen, detta inte minst för det förändrade säkerhetspolitiska läget och för beredskap, sjuktransport, brandflyg och frakt. Den har också förutsättningar att knyta ihop länet med både Stockholm och Europa genom direktflyg till större flygplatsnoder. Region Jönköpings län och Jönköpings kommun äger gemensamt Jönköping Airport. För att säkerställa flygplatsens framtid behöver staten ta ett större ekonomiskt ansvar då det inte är långsiktigt hållbart för kommunen och region att finansiera flygplatsen som idag. Om staten inte tar det ansvar som staten rimligen ska ha, ska en ordnad avveckling av flygplatsen genomföras.

I takt med att allt fler arbetar hemifrån blir stabilt bredband en nödvändig del av vardagen. Tillgång till snabb uppkoppling är även avgörande för att kunna sköta kontakter med myndigheter och vård. De återstående "vita fläckarna" kräver samverkan mellan stat, region och kommun, både för att stärka jämlikheten och säkerställa robust digital infrastruktur. I en orolig omvärld behöver vi dessutom god mobiltäckning, reservmaster och elförsörjning för att klara våra beredskapskrav.

Kollektivtrafik för hela länet

Kollektivtrafiken är en förutsättning för att många ska kunna ta sig till arbete, skola och fritidsaktiviteter. Den behöver därför vara tillgänglig, prisvärd och pålitlig i hela länet. Vi socialdemokrater vill att kollektivtrafiken ska möjliggöra smidig pendling både inom länet och över länsgränserna. För att fler ska kunna resa kollektivt krävs bättre samverkan med näringslivet så att trafiken matchar arbetstiderna vid länets större arbetsplatser.

Transportsektorn står för de största utsläppen i länet. En väl utbyggd kollektivtrafik är både mer resurseffektiv och bättre för klimatet än privatbilismen. För att göra kollektivtrafiken så grön som möjligt behöver Region Jönköpings län också satsa på att elektrifiera fler tågsträckor och upphandla en fossilfri bussflotta. För att fler ska välja kollektiva alternativ behöver vi stärka prisvärdheten och göra det enklare att betala för resor med fler alternativ än appen.

Under senare år har fokus ofta legat på att korta restider mellan större orter, vilket ibland försämrat trafiken till mindre tätorter. För oss socialdemokrater är det viktigt att hela länet ska kunna resa snabbt mellan centralorter, men också tryggt och smidigt utanför huvudorterna samtidigt som en god täthet mellan hållplatser bevaras. Som ett komplement vill vi fortsätta arbeta med anropsstyrd trafik på landsbygden. I dag är resor över länsgränser krångliga och dyrare än nödvändigt, vilket drabbar människor som pendlar mellan länen.

Samtidigt behövs inte bara kollektivtrafiken bli tillgängligare. Den behöver också bli tryggare. Idag upplever framför allt kvinnor otrygghet på bussar och tåg under kvällstid, vilket riskerar att i praktiken begränsa deras rörelsefrihet. Kollektivtrafiken behöver därför bättre trygghetslösningar på sena kvällar och helger, liksom flexibla alternativ för fritidsresor. Trygga avstigningar kan öka säkerheten för resenärer. Även ökad kamerabevakning kan vara ett alternativ för att öka tryggheten, även om det i sin tur väcker frågor om integritet. Vi vill även förbättra tillgängligheten genom automatiska rullstolsramper och fler ljudstöd vid hållplatser. Inom den särskilda kollektivtrafiken behöver färdtjänst och sjukresor få mer likvärdiga och användarvänliga bokningsmöjligheter.

Tillgång till kollektivtrafik påverkar ungas möjligheter och livsval. Därför måste satsningar på kollektivtrafiken vara en prioriterad framtidsfråga för hela länet. Socialdemokraterna driver att kollektivtrafiken på sikt ska vara gratis för barn och unga upp till och med 20 år. Detta förutsätter dock en socialdemokratiskt ledd regering som prioriterar riktade statsbidrag till satsningen. Socialdemokraterna vill också att det ska bli mer förmånligt för studenter att kunna åka kollektivt.

Politiska förslag:

- Fortsatt upprustning av länets väg-, järnvägs- samt gång- och cykelvägsnät.
- Region Jönköpings län samverkar med staten och länets kommuner för att öka tillgängligheten för snabbt och robust bredband.
- Prioritera fler stopp på landsbygden i kollektivtrafiken.
- Samverka med länets kommuner för att skapa säkra knutpunkter för att byta mellan cykel eller bil till tåg eller buss.

- Införa gratis kollektivtrafik för barn och unga upp till 20 år och göra studentkortet mer prisvärt.
- Sänka åldern för Seniorkortet till 65 år.
- Införa enklare betalsystem i kollektivtrafiken.
- 5 • Inleda testverksamhet med två eller flera regioner för att möjliggöra ett kort för kollektivtrafikresor över länsgränser.
- Säkerställa att vårdcentraler går att nå med kollektivtrafik vid nybyggnation.
- Förenkla regelverk och bokningsmöjligheter för färdtjänst och sjukresor.
- 10 • Förbättra utbudet av kollektivtrafik utifrån fritidsresor på fredags- och lördagskvällar samt arbetspendling på helger.

Ett Jönköpings län där alla som kan jobba har ett jobb

Arbetslösheten är i dag ett växande problem i Sverige. Under de senaste åren har antalet arbetslösa ökat med nära 100 000 personer, och allt fler människor hamnar i långa perioder utan arbete. Samtidigt har utvecklingen lett till att betydligt fler fastnar i otrygga anställningar och låglönejobb, där timmarna är få, inkomsterna osäkra och möjligheterna att planera livet och framtiden begränsade. Vi ser också en segregerad arbetsmarknad där framför allt kvinnor fastnar i deltidsjobb inom offentlig sektor. Denna utveckling skapar ekonomisk stress för individen och försvagar samhällsgemenskapen när människor känner att de inte får fäste på arbetsmarknaden. Jönköpings län sticker inte ut, utan även här finns en ökande långtidsarbetslöshet och problem för utrikesfödda och de med lägre utbildning att etablera sig på arbetsmarknaden.

Paradoxalt nog upplever samtidigt både näringslivet och välfärden i länet en omfattande brist på arbetskraft. Företag har svårt att rekrytera den kompetens de behöver för att växa, och länets vård- och omsorgsverksamheter kämpar för att fylla tjänster som är avgörande för kvaliteten i välfärden. Det är ett tydligt tecken på att Sverige som helhet inte förmår matcha kompetens med behov. Vi står inför ett dubbelt problem: arbetslöshet som biter sig fast och arbetsgivare som inte hittar personal. Detta är inte hållbart, vare sig för Sverige eller för Jönköpings län.

I vårt län är utbildningsnivån generellt lägre än riksgenomsnittet, särskilt bland män. Det gör både enskilda individer och länet som helhet mer sårbart inför framtiden. En lägre utbildningsnivå påverkar människors livsinkomster, karriärmöjligheter och möjligheten att ställa om när arbetsmarknaden förändras. När jobben blir mer kunskapsintensiva och kraven ökar riskerar fler att hamna efter, om vi inte tar ansvar för att skapa tillgängliga vägar till utbildning.

För Jönköpings län får detta stora konsekvenser. Företagens konkurrenskraft urholkas när det saknas kvalificerad arbetskraft, och välfärdens kompetensförsörjning försvåras ytterligare. I dag kräver de flesta bristyrken antingen en akademisk examen eller en avancerad yrkesutbildning, och den som saknar detta riskerar att stå utanför både arbete och framtidsmöjligheter.

Därför behöver vi socialdemokrater fortsätta stärka kompetensförsörjningen och se till att fler får möjlighet att utbilda sig oavsett bakgrund, ålder eller bostadsort. Det handlar om att bygga ut utbildningsmöjligheter nära människor, om att skapa trygga system för vidareutbildning under arbetslivet och om att se till att utbildningsutbudet dimensioneras efter arbetsmarknadens behov, men också om att barn och unga tidigt får lära sig om arbetslivet. När fler får möjlighet att ta nästa steg i sitt yrkesliv blir både människors livschanser och Jönköpings läns framtidskraft starkare. Region Jönköpings län behöver vara ett föredöme, exempelvis genom att, i samverkan med fackförbund, ta fram språk och yrkespraktik för att få fler med kort utbildningsbakgrund att kunna komma i arbete. Vidare behöver Region Jönköpings län även se till att möjliggöra för både lärlingsplatser för personer som läser på gymnasienivå. Men också skapa möjlighet till studenter på och högskole- och yrkeshögskolenivå att arbeta som trainee.

Högskolan – en tillväxtmotor

I dag upplever många unga att vägen in på arbetsmarknaden är alltför smal. Gymnasieexamen och körkort räcker inte alltid utan ofta krävs eftergymnasial utbildning för att få ett första arbete. Då blir tillgången till utbildning nära hemmet en avgörande attraktivitetsfaktor. Regionen har flera goda exempel inom både högskole- och yrkeshögskoleutbildningar, men vi kan och bör göra mer. Utbildningar som erbjuds i den egna kommunen eller grannkommunen ökar chanserna att fler vidareutbildar sig och stärker samtidigt den lokala kompetensförsörjningen. Det är samtidigt viktigt att utbildningsutbudet dimensioneras i takt med

arbetsmarknadens behov, så att den som studerar också har goda möjligheter att få ett relevant arbete efter examen.

För att unga ska kunna bo kvar i Jönköpings län behöver fler få möjlighet att utbilda sig nära hemmet. Vi socialdemokrater vill därför bygga ut Högskolan i Jönköping och fortsätta decentralisera den högre utbildningen. Konceptet Högskolan på hemmaplan visar hur lokala utbildningsfilialer och digitala lösningar kan skapa nya möjligheter i hela länet. Genom att utveckla fler satellitcampus, digitala undervisningsformer och samarbeten mellan kommunerna kan vi göra det lättare för fler att skaffa den kompetens som arbetsmarknaden efterfrågar. Högskolan i Jönköping förtjänar dessutom att få universitetsstatus. Det skulle stärka regionens kompetensförsörjning, locka fler studenter och forskare samt ge långsiktig utvecklingskraft till hela länet.

Grön omställning för nya jobb

Jönköpings län har unika förutsättningar att vara en föregångsregion i den gröna omställningen. Med en stark industriell bas, hög exportandel och en innovativ småföretagarkultur finns stora möjligheter att förena ekonomisk tillväxt med ambitiösa klimatmål. Trä- och träförädlingsindustrin är en av länets viktigaste näringar och spelar en central roll i omställningen genom att erbjuda förnybara material, klimativänliga produkter och resurseffektiva lösningar. Det gör att Jönköpings län redan i dag har ett försprång i att utveckla framtidens hållbara näringsliv.

Region Jönköpings län som stor offentlig verksamhet har en nyckelroll i omställningen till ett hållbart Jönköpings län. Detta gäller när nya fastigheter byggs i val av byggmaterial och energi, men även i det dagliga arbetet med minskat användande av engångsartiklar och hållbar läkemedelsanvändning. Den regionala utvecklingsstrategin och Hållbarhetsprogrammet är en vägvisare för hur omställningen ska bli mer hållbar för länets aktörer. Genom använda resurser klokt, göra hållbara val och stärka självförsörjningsgraden bidrar Region Jönköpings län till en stabil och motståndskraftig verksamhet som klarar framtidens utmaningar. Socialdemokraterna vill se minskade klimatutsläpp och ett mer hållbart samhälle. Andelen cirkulära materialflöden ska öka, engångsmaterial minska och återvinningen ska öka.

Länets företag står samtidigt inför betydande utmaningar. Klimatomställningen kräver investeringar i ny teknik och nya affärsmodeller, och även om det finns omfattande stöd på regional, nationell och europeisk nivå är systemen ofta svårnavigerade. Särskilt små och medelstora företag saknar ibland tid och resurser för att sätta sig in i vilka stöd som finns, hur de fungerar och vilka ansökningskrav som gäller. Risken är att viktiga gröna investeringar uteblir, inte för att viljan saknas, utan för att stödsystemen är otydliga och byråkratiska.

Det behöver bli enklare för företag att få stöd för grönomställning. Därför föreslår vi att det ska finnas en väg in. ”En väg in” syftar till att samla och synliggöra kompetensen kring företagsstöd och fungera som en tydlig ingång för företag, idéburna organisationer och föreningar. Genom att erbjuda vägledning, information och samordning mellan olika aktörer skapas bättre förutsättningar för fler att delta i omställningen. Det stärker både konkurrenskraften och förmågan att ställa om till hållbar produktion i hela Jönköpings län.

För att klimatomställningen ska gå snabbare krävs dessutom att företagsstöden och strukturfonderna blir mer välkända och mer lättillgängliga. Byråkratiska ansökningsprocesser gör i dag att många företag tvekar inför att söka, särskilt när gröna investeringar innebär stora initiala kostnader och längre återbetalningstider än traditionella projekt. Osäkerhet om framtida politiska beslut och energipriser kan

också göra företag mer försiktiga. Därtill saknas på många håll kompetens inom grön teknik, cirkulära affärsmodeller och hållbar produktion, kompetens som är nödvändig för att klara omställningen.

Staten och regionen ska vara närvarande i hela länet

- 5 Statliga myndigheter kan fungera som regionala tillväxtmotorer, skapa nya arbetstillfällen och stärka kompetensförsörjningen. Statens närvaro i länet måste vara bredare än ett Systembolag i varje kommun. En viktig del av detta är att fortsätta omlokalisera statliga myndigheter och offentliga institutioner från Stockholm till övriga landet. Även Region Jönköpings län behöver fortsätta att decentralisera sin egen verksamhet till fler orter, så att nya jobb och karriärvägar växer fram i hela länet.

- 10 För att bidra till full sysselsättning behöver samverkan mellan stat, region och kommuner stärkas, exempelvis genom lokala samverkansplattformar för kompetensförsörjning och arbetsmarknadsinsatser där offentlig sektor, företag, utbildningsaktörer och myndigheter kan koordinera insatser. Här fyller Arbetsförmedlingen en central roll och myndigheten behöver flytta fram sina positioner. Samverkan är
- 15 särskilt viktig för att lyfta personer som i dag står långt från arbetsmarknaden.

- Regionen måste fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare för unga. Det kräver fler lärlingsanställningar, praktikplatser och möjligheter till arbetsträning. Vi socialdemokrater vill att regionen aktivt arbetar för att höja statusen inom välfärdens yrken, särskilt inom vården, där den demografiska utvecklingen gör
- 20 rekryteringen avgörande. Regionens arbete med feriepraktik är viktigt, men kan utvecklas ytterligare för att säkerställa att alla ungdomar som vill ha ett sommarjobb också kan få ett. Ett första sommarjobb är ofta ett avgörande steg in i arbetslivet.

Politiska förslag:

- 25
- Etablera ett utvecklings och utbildningscentrum för industriutveckling i GGVV med Träcentrum i Nässjö som förebild.
 - Region Jönköpings län ska i samverkan med fackförbund ta fram språk och yrkespraktik för att få fler med kort utbildningsbakgrund att kunna komma i arbete samt möjliggöra för både lärlingsplatser för personer som läser på gymnasienivå.
- 30
- Region Jönköpings län ska i samverkan med Högskolan i Jönköping underlätta för decentraliserad utbildning till både offentlig och privat sektor på fler platser i hela länet.
 - För att få fler i arbete och utbildning vill vi etablera branschråd inom turism och logistiksektor för att stärka länets position inom dessa näringar.
 - En väg in för företagsstöd och grön omställning.
- 35
- Region Jönköpings län arbetar för att decentralisera sin verksamhet till fler delar av Jönköpings län.

Kultur och folkbildning

Under den här mandatperioden har kulturlivet varit hårt ansatt från statligt håll. Regeringen har genomfört omfattande nedskärningar på både kultur och folkbildning, vilket har skapat en oroande situation för allt från fria kulturutövare till studieförbund och lokala föreningar. När stöden minskar blir det svårare att arrangera konserter, föreställningar, utställningar och cirkelverksamheter, sådant som annars bidrar till ett levande samhälle i hela landet.

Nedskärningarna riskerar att slå särskilt hårt mot människors möjligheter att utöva och ta del av kultur, oavsett om det handlar om barn som vill spela teater, äldre som deltar i studiecirkelar eller unga som söker sig till folkbildningen för att växa och hitta sin plats. Kulturen är ingen lyx; den är en bärande del av demokratin, bildningen och det sociala kitt som håller samhället samman.

När staten drar sig tillbaka blir konsekvenserna extra tydliga i mindre kommuner och på landsbygden, där alternativen är färre och verksamheter riskerar att försvinna helt. Folkbildningen och kulturlivet fungerar dessutom som viktiga broar in i samhället för människor som söker gemenskap, språk, kreativitet och sammanhang. När resurserna skärs ned minskar dessa möjligheter, och det påverkar både individen och sammanhållningen i samhället.

Därför behövs en politik som värnar kulturens och folkbildningens roll, inte bara som aktiviteter, utan som förutsättningar för demokrati, delaktighet och livslångt lärande. Kultur har en avgörande roll i att skapa attraktiva och levande miljöer. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt kultur för barnen, eftersom det är genom att erbjuda barn och unga möjligheter till kreativt och konstnärligt uttryck som en framtid formas. Socialdemokraterna vill investera i kultur och stödja kulturella verksamheter för att skapa attraktiva mötesplatser och kulturella evenemang som berikar både invånare och besökare.

De växande ojämlikheterna i Sverige märks också i människors möjlighet att ta del av och utöva kultur. I allt högre grad avgör föräldrars inkomst och utbildningsbakgrund vilka barn som får möta kultur i sin vardag. Socialdemokraterna vill att kulturen ska vara tillgänglig för fler, både att själv utöva och att uppleva tillsammans med andra. Vår utgångspunkt är att ett starkt civilsamhälle med levande folkrörelser ger människor kraft att påverka sina liv och bidra till samhällsutvecklingen.

Jönköpings län har ett rikt förenings- och folkbildningsliv och ett starkt engagemang, men förutsättningarna är inte desamma överallt. I områden där fler kämpar med ekonomin minskar möjligheten att engagera sig ideellt, vilket i längden riskerar att försvaga gemenskapen. Därför behövs insatser som gör kultur och föreningsliv tillgängligt oavsett bakgrund och bostadsort. Länets folkhögskolor erbjuder allt från allmän kurs till profiler inom kultur, hälsa, konst, teologi, journalistik och socialpedagogik. Länet har dubbelt så många deltagarveckor per invånare som riket i stort, med fokus på arbetsmarknadsnära och behörighetsgivande kurser. Samtliga nationella studieförbund är aktiva och driver årligen tusentals studiecirkelar och kulturarrangemang, en viktig del av föreningslivet och integrationen, särskilt genom SFI-samarbeten och aktiviteter för nyanlända. Minskade statsbidrag hotar dock närvaron i små kommuner.

Kultur ska vara klasslös och inkluderande. Även om länets kulturutbud är omfattande finns fortfarande utvecklingsområden. Smålands Musik och Teater skulle till exempel kunna fördjupa samarbetet med länets kulturskolor för att fler barn och unga ska få möjlighet att uttrycka sig kreativt. Genom stärkt samverkan mellan region och kommuner kan kulturen också bli en naturlig del av skoldagen, exempelvis genom kulturgarantier eller riktade kulturtimmar i grundskolan.

En återkommande utmaning för kulturverksamheten är bristen på ändamålsenliga lokaler. Det saknas också platser där unga kan mötas, skapa och umgås utan krav på prestation eller organiserad aktivitet. Idrottsrörelsen erbjuder många sådana miljöer, men för ungdomar som inte idrottar är avsaknaden av trygga och öppna mötesplatser särskilt tydlig. Därför behöver länet utveckla fler kultur- och fritidslokaler där unga får utrymme att både vara kreativa och bara vara.

Politiska förslag:

- Region Jönköpings län ska erbjuda barn och ungdomar möjlighet att åka avgiftsfri kollektivtrafik till kultur- och fritidsupplevelser minst en gång per termin.
- Utöka kulturutbudet och tillgängliggöra kulturen i hela länet.
- Ökade anslag till folkhögskolor för att göra satsningar för att få kortutbildade att klara sina studier samtidigt som det ges möjlighet till yrkesutveckling.
- Erbjuder personal inom Region Jönköpings län att använda friskvårdsbidrag till kulturupplevelser.

SOCIALDEMOKRATERNA I JÖNKÖPINGS LÄN

Residensgatan 1, 553 16, Jönköping, 036-16 51 40

www.jonkopingslan.socialdemokraterna.se